

አብዚአማ

ካብ ፍሰሃ ዉብነህ 06-12-18

አብዚ እዋንዚ እናደመቆ ዝገበረበሎም ዘሎ ፀረ-ሓድነት ህዝብታት ዝኾኑ ዘረባታት ብዙሓት እዮም፡፡ ንነገሩ ነባራትን ሕዳራትን ሕማማት ትምክሕተኛታት እዮም፡፡ አብ ዝሓለፉ ቅድሚ ኣርባዕተ ዓመታት ግና ቁሩብ ህስስ ወይ ዝሕል ዝበሉ ይመስሉ ነይሮም፡፡ እቲ አብ ዝሓለፈ ሰለስተ ዓመት ትኽክለኛን ዘይትኽክለኛን (ህዝበኛነት ዘሳወሮ) ሕቶታት ተፀንቢሉ መንግስቲ እዚአ እንተዘይአማሊኡ ዓመፅኩ፣ ነዞም ዘርኢ እዚአም አጥፋእኹ፣ ፋብሪካ አቃፀልኩ እናበለ ሃገር ናብ ሕምስምስ ንምእታው ዝህቅን ዝነበረ ምንቅስቃስ ሕዚ እውን ይደግሶ ዘሎ ይመስል፡፡

ካፍቶም ዝበሃሉ ዘለዉ ገሊአም አልዒልና እስቲ ንዘትየሎም፡፡ አምሓራ፣ ትግራይ፣ ኦሮሞ፣ ወዘተ፣ ከይበልና ኢትዮጵያ ጥራሕ ንበል፤ ብሄረሰባት ወይ ጎሳታት (ዓሌታት) መበገሲ እንተገይርና ግና ሃገርና ትብተን እንብር ሓድነታ አይረጋገፅን፤ መአዝ እዩኽ ዓሌታዊ ፍልልያት መግለጺ ሓድነት ዝኾነ? አብ መንነት ካርድና ዘሎ ብሄረሰባዊ መንነት ዝሓትት ነጥቢ ይትረፍ፣ ዜግነትና እኹል እዩ፤ እዙይ ጥራሕ ክሕተት አለዎ፡፡

እስቲ ነዚ ጉዳይ ካብ ብድሕረት ዝተወቐረ አተሓሰባ ውፅእ ኢልና ብሳይንሳዊ ሓቅን ብርትዓዊ (rationally) መንገድን ንርአዮ፡፡ ብመሰረቱ አብዚ ዓለምዚ ማሕበራዊ ዝምድናታት ዝግለፀሎም ቤተሰብ፣ ብሄረሰብ፣ ብሄር፣ ሃገር ዝበሃሉ ውሽጣዊ ጎነዓዊ ምዕባለ (dynamizm) ሕብረተሰብ ወይ ብፈጣሪ ሓይሊ ዝፈጠሩ እንበር፣ ሰባት ተመንዮም ዝፈጥርዎም፣ እንተፀሊኦም ድማ ዘወግድዎም ሕብረተሰባዊ ኩነት አይኮኑን፡፡ በዚ መንፅር ናይ ሰባት ድሌት፣ ባህጊ፣ ትምኒት፣ ሕርቃን ወይ ጓሂ ብዘየገድሽ፣ ኢትዮጵያ ዝተፈላለዩ ብሄራትን ብሄረሰባትን ሒዛ፣ ቁምነገር ፅባቕኣን ሓድነታን በዚአም ዝግለፅ ኮይና እያ ተፈጢራ፡፡

ስለዚ ኢህወዴግ ወይ ካሊእ ፍጡር አብ ሃገርና ኢትዮጵያ ነዚ ችድም ኢሉ ዝተገለፀ ውሁብ ወድዓዊ ሓቂ ተፃሪሩ ዝፈጠረን (እንተፈተንካ አውን ዘይካኣል) ብሄር ብሄረሰባት የለዋን፡፡ ትምክሕታዊ አተሓሰባ ዘሎዎም አካላት ነዘን ህልዋት ዓንድታት ኢትዮጵያ ዝኾና የለዋን ኢልካ ኪሒድካ ሓንቲ ኢትዮጵያ ግና አላ ምባል ንብሄር ብሄረሰባትን ህዝብታትን ዘለዎም ንዕቕት ሕዚ እውን ዝቕፅልሉ ምህላዎም ዘማላኽት እዩ፡፡ ሓቆም እዮም ናይ ትማሊ ኢትዮጵያ እናዘከሩ እዮም፣ ትማሊ ነበረ እንበር ፍቕርን ሓድነትን፣ ሓደ ቋንቋ፣ ሓደ ታሪኽ፣ ሓደ ህዝቢ፣ ሓደ ሃይማኖት፣ ዝነበራ ሃገር ሎሚ ኢህወዴግ አብ ንምቕፃረን ዘፀግም ዓሌታት በጣጢስዎ ይማፃደቀልና አሎ ይብሉታ አለዉ፡፡

ኢኮኖሚያዊ ልዕልናን ፖለቲካዊ ስልጣንን ትምክሕታዊ (ፍፁም አሃዳዊ) ስርዓት ብዘየዳግም ተነቂሉ ብማዕርነታዊ ሓድነት ህዝብታት ተተኪኡ ዋላ እንዳሃለወ፣ እቲ ናይ ትምሕተኛታት ስነ ሓሳብ ዝወለዶ ፖለቲካዊ አረኣእያ ግና ክሳብ ድልዱል ኢኮኖሚያዊ ምትእስጋር ዝረጋገፅ ናብ ብርክት ዝበሉ ወለዶታት ስለዝሓልፍ፣ ነዙይ እዩ እውን አብዚ እዋንዚ

ትምክሕታዊ ምንቅስቃሳት እናጠጥቡ ዝኾኑ ዘለዉ፡፡ ናይዚ እምነት ነገር፣ ድሙ ዘይሓድግ ግብረ እሙ ኢልካ ብዘይምግራም ክትቃለሱም ትኽእል ኢኻ፡፡ እቲ ኣነ ኣዝዩ ኣስደሚሙኒ ዘሎ ምስ ዘለቑታዊ ስትራቴጂካዊ ጠቕሚታ ዘይተሓሓዘ ወይ ዝፃረር፣ ንግዚያዊ ርካሽ ተፈታውነት ወይ ንምስጋም ኣምልኹ ውልቀ መራሒ ኢልካ፣ ብህዝበኛ ቋንቋ እናኹሓልካን ንፌዴራላዊ ስርዓትና ብመጋዝ ምቕራፅ ዝጅምር ዘሎ ኣንደበት ቀዳማይ ሚኒስተር ኣብዩ ኣሕመድ እዩ፡፡

ደምናን ዓፅምናን ሓደ እዩ፤ ካብዙይ እንተሓለፉ ድማ በመውስቦ ተኣሳሲርና ኢና (ትማሊ ብሄራዊ መንነት ኣጥፊእኻ ብኣምሓራይነት ንምውሕሓጥ /assimilation/ ንዝግበር ዝነበረ ወፍሪ ዘድግስ) ምባል ንትምክሕተኛታት ብምሕጻስ ኣቢልካ ሰላም ዘለዎ፣ ምዕብልቲ ሓድነታ ዝሓለወት (ትማሊ ተፈቲኑ ፈጻሙ ዝፈሸለ) ኢትዮጵያ ከምትመፅእ ዘምስል ዓጀውጀው ምባል የዘውትር ኣሎ፡፡ ናዙይ ካሊእ መረጋገጺ ንምሃብ፣ እዚ ቀዳማይ ሚኒስተር እቶም ናይ ትማሊ ብኣሃዳውነት ዝተቐረፁ ጠቕላይ ግዛት፣ ኣውራጃ ወይ ወረዳ እንተልዩሉ፣ ንተቐምቲ (ብናቱ መዝገብ ቃላት ድማ ንተፈኻኸርቲ) ትምክሕተኛታት ሕብረ ብሄራዊ ውድባት ንምሕጻስ ኢሉ ወይ ብናይ ባዕሉ ህዝበኛ እምነት ተለዓሊሉ፣ ሓደሽቲ ሚኒስተራት ብቤት ምኽሪ ተወከልቲ ንምፅዳቕ እንተቐርብ፣ ወዲዚ ብሄር ወይ ብሄረሰብ ምባል ኣሕፊርዎ፣ እገለ ወዲ ጎጃም፣ እገለ ውዲ ኣርሲ፣ እገሊት ጓል ደጉዓ ተንቤን፣ ወዘተ እንትብል ምስ ሰማዕኹ ሓደገኛ ፖለቲካዊ መውስቦ ምስ ትምክሕተኛታት ይገብር ከምዘሎ ተገንዚበ፡፡ ናይዙይ ይፅነሐለይሞ ናብዞም ሃገራዊ ዕርቂ ከምፅኡለይ ኢዮም እናበለ ዝውድሶም ዘሎ መን ከማና ዝብሉ ዘለዉ ትምክሕተኛታት ክምለስ፡፡ (ትምክሕተኛታት ምባልይ ንገለ ወሒዳት መን ከማና ኣሎ፣ ንሕና ጥራሕ ኢና ነዛ ሃገር ክንገዝኣ ዝግባእ ንዝብሉ ወገናት እንበር ንዝኾነ ህዝቢ ወይ ብሄር ኣይምልከትን)

እወ ትማሊ ብዙሕነት ቋንቋታትን ሃይማኖታትን ኪሒዶም ብሄራትን ብሄረሰባትን ኣብ ሓደ ቤት ማእሰርቲ ኣሲሮም ናይ ጭቆና፣ ኣድልዎን ግፍዕን ሓድነት የሰጉሙ ስለዝነበሩ፣ እዙይ ክገብሩ እዮም ሎሚ ኣፎም ማይ ዝመልእ ዘሎ፡፡ ማዕርነታውን ዴሞክራሲያዊን ሓድነት ዘረጋገፀ ስርዓት ፈደራሊዝም ሃገርና ንድሕሪት ብዘይምለስ ኣገባብ ብሕገ መንግስቲ ተመሊሱ ዝሓደረ ምጃኑ ሓደ ጉዳይ እዩ፡፡ ካብዙይ ንላዕሊ ድማ ብዝተፈላለየ ቀለማት፣ ፍልልያትን መንነትን ተሓሓራሪጋን ተሰጣጢማን ብተግባር ኣብ ምስጋም ዘላ ሃገር፣ ናፍታ ናይ ትማሊ ሓደ ቀለምን መልክዕን ዘለዎ (ብርግፅ ኣብ ክውንነት ኢትዮጵያ ዘየለ) ሓንቲ ሃገር፣ ሓደ ሃይማኖት ዘለዎ፣ ሓደ ባህሊ ዘለዎ፣ ሓደ ቋንቋ(ኣምሓርኛ) ዘለዎ ሃገር ንመለስ ዝብል ባዶ ስብከት የጋውሑ ኣለዉ፡፡ መን እዩሞ ክሰምዖም? እስቲ ካብ ዝኾነ ሕዳር ሕምም ትምክሕቲ ነፃ ኮይንና ንረኣ፡ ኢህወደግ ዘየለዎ ጉዳት ንኢትዮጵያ ኣጥቢቑላ ድዮም ዝብሉታ ዘለዉ?

እስቲ ኣሰፋፍያ ክልተ ዝተፈላለዩ ሞሶብ ምስ ክውንነት ኢትዮጵያ እናነፃፀርና ንርኣ፡፡ እታ ሓንቲ መሶብ ካብ ሓንቲ ሕብረ ርገህ እያ ተሰፊያ፡፡ እዛ መሶብ እዚኣ ብባዕላ ፅብቕቲ እያ፡፡ እታ ካልኣይቲ ድማ ካብ ብዙሓት ዝተፈላለዩ

ሕብረ ዘሎዎም ርግሀታት እያ ተሰፍዖ፡፡ እዘን ክልተ ፅቡቓት መሶባት ንክልተ ሃገር ከምዝውክላ ገይርና ንውሰደን፡፡ ኣየንኣን ንኢትዮጵያ ይውክላ? እታ ናይ ትማሊ ኢትዮጵያ ብጉጉይ መነፅር (distorted perspective) ብሓደ ሕብረ ርግሀ /ኣምሓራ/ ጎሊሁ፤ እተን ካልኣት ዘተፈላለያ ሕብረታት ድማ ቦቲ ሓደ ሕብረ ተዓብሊለን ሃለዋተን ሃሲሱ ዝረኣየላ ኢትዮጵያ እያ ነይራ፡፡ እታ ካብ ዝተፈላለዩ ሕብረታት ርግሀ ዝተሰፈየት መሶብ ነዛ ናይ ሎሚ ኢትዮጵያ እያ ትመስል፡፡ ከም ኮርያ ወይ የመን ብሓደ ፅቡቕ ርግሀ ዝተሰፈየት ኣይኮነትን፡፡ ስለዚ ኢህወዴግ ነዘን ዝተፈላለየ ሕብረታት ዘለወን ብሄራትን ብሄረሰባትን ሃገርና ቀለመን ብማዕረ ኣድሚቹ ነታ ሃገር ብማዕረ ከድምቕኣ ገይሩ እንበር ዘየለዋ ጉዳት ጠፍጢፉ ኣይጥበቐላን፡፡

ማንም ዘይገበር ኢህወዴግ ጥራሕ ዝገበር እንተሃልዩ፤ እተን ኣብ ናይ ትማሊ ኣሃዳዊ ስርዓት ኣብ ቤት ማእሰርቲ ተዳጉነን ትግራይ፣ዓፋር፣ ኦሮሞ፣ ወዘተ፣ ከይበልክን ሓንቲ ኢትዮጵያ፣ ሓደ ቋንቋ፣ ሓደ ሃማናት ተኸተላ እናተብሃላ ኣብ ዓብዱ ሕሰምን መከራን ዝነበራ ካብ ተሞቁሖንኦ ዝነበራ መቐሕ ብሄራዊ ኣድልዎን ደርባዊ ጭቆናን ከወፃ መሪሑ፤ በዝሓንን ፍልልዮንን ብድልየተንን ብፍቓደንን መጋየዒ ሓንቲ ሓዳሽ ፈዴራላዊት ዴሞክራሲያዊት ኢትዮጵያ ክኸውን ተቐሊሱ ተዓዊቱ እውን፡፡ ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ሃገርና ባዕለን ንባዕለን እናመሓደራ ብሃገር ደረጃ ድማ ማዕረ ተሳትፎን ተጠቓምነትን ከህልወን ደልዳለ ኣምድታት ኮይነን ውቅብቲ፣ ብዙሕነትን ፍልልይን ተታናግድ ኢትዮጵያ ዘጋህድ ሕገ መንግስቲ ከውፀኣ ብዋናነት መሪሑ እዩ፡፡

ኣብዛ ብዝተፈላለየ ቀየሖ-ፅልሚ ርግሀ ተሰፍዖ ብፅባቕኣ ሰሓቢት ዝኸነት መሶብ ዘሎ መኣዲ ዝምገቡ ዘለዉ፣ ኣብዛ ብድልየት፣ ብምፍቕቓድን ብማዕርነትን ዝተተንጎትን ዝተወሃሃደትን ሃገር ኮይናም ታሕጓሶምን ዕግበቶምን ዝገልፁላ ዘለዉ፣ እቶም በፅፈሮምን ብሞየኦምን ኣብ ማሕበራዊን ኢኮኖሚያዊን ልምዓት ዝረባረቡ ዘለዉ ሕዝብታት እንበር፣ እቶም ነቲ ናይ ትማሊ ኣብ ስልጣን ኮይኑ ብትምክሕታዊ ጉራድኡ ክሳድ ሕዝብታት ዝቆምጥ ዝነበረ ስርዓት ብዝኾነ መልክዑ ክምለስ ዝናፈቑ ዘለዉ ተረፍ መረፍ ደርግ፣ኢህአፓን መኢሶንን ማ፣ እዚ ስርዓት ሕማም ኩርምቲ እዩ ኮይንዎም ዘሎ፡፡

ንምንታይ እዩ ኦሮሞታይ ኮይነ ኢትዮጵያዊ እየ ምባል መነወሪ ገይሮም ዘኳማስዕዎ ዘለዉ? መጣቂሲ ሓፁር (reference) ኣፍሪካ እንትኸውን፣ ኢትዮጵያዊ ኮይነ ኣፍሪካዊ እየ፤ ጋናዊ ኮይነ ኣፍሪካዊ እየ ምባል የሓብንን የኾርዕን እንበር ከም ነውሪ ዝቐፀር ኣይኮነን፡፡ ኣእምርኡ ዝስሓተ ግና ኢትዮጵያ ከም ሃገር እናሃለወት ኣፍሪካዊ እየ ጥራሕ በል ኢትዮጵያዊ ኣይትበል ክብል ይኸእል እዩ፡፡ ናብ ኢትዮጵያ እንትንመፅእ፣ ነዘን ዝተፈላለየ ባህልን ቋንቋታትን ዘለወን ብሄርን ብሄረሰባትን ከም መንነት እናልዐልካ ኢትዮጵያዊ እየ ምባል ዉሁብ ሓቂ ጥራሕ ዘይኮነስ ልክዕ ከምቲ ዝተፈላለየ ሕብረ ዕምበባ ዘለዎ ቀፀሪ /ጋርደን/ ዝስሕበካን ዘሓጉሰካን፣ ዝተሓራረጋን ዝተተናነንን ገይርካ ክደምቃ ምግባር መግለፂ ፅባቕን ሓድነትን እውን እየን፡፡

እቶም ልዕል ኢልና ዘጠቐስናዮም ኣካላት፣ ነዚ ሓቂ ክርእዩ ኣይደልዩን። ንሶም ዝምነይዎ ነታ ብሓደ ቋንቋ፣ ብሓደ ሃይማኖት ብሓደ ባህሊ ስኢሎም ብኣሃዳዊ ስርዓት ዘሳቑይዎ ዝነበሩ ናይ ትማሊ ኢትዮጵያ እዮም። መዓንጣ ከብድኹም ሕንዝፍ ይበል እምበር ናይ ትማሊ ስርዓት እንደገና ከምዘይምለስ ብፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሕገ መንግስትና ተቐቢሩ እዩ። መንነት ብሄር በሄረሰባት ኣፍልጦ ረኺቡ ደሚቕ ክወፅእ ምክኣሉ ዓወት እዩ። ይኹን እንበር ነተን ብሄራትን ብሄረሰባትን ብማዕረ ኣተኣሳሲሩ ሓንቲ ዲሞክራሲያዊት ኢትዮጵያ ዘሰጣጥም ገመድ ኣዐርዩ ደልዲሉ ዉሁድ ድማር (synergy ውፅኢት ኣብ ምምፃእ ይጎድል ስለዘሎ፣ ነዙይ ንምርግጋፅ ተከታተልን ዘየቋርፅን ፃዕሪ ከምዝሓትት ኢህወዴግ ኣለልይዎ ኣሎ።

ናፍቲ ትሕዝቶ መንነት ካርዲ ክንኣቱ። መንነት ካርዲ ኣብ ምምላእ፣ ስምካ መን እዩ ተባሂልካ እንትትሕተት፣ ኣነ ሰብ እየ ስመይ ኣይትሕተተኒ ዝብል ሰብ፣ ሰብ እዩ ከትበሎ ኣይትክእልን ጥራሕ ዘይኮነስ፣ መንነት ካርዲ እውን ኣይወሃቦን። መንነት ካርዲኮ መፍለዩ ስም ሰብ እንበር፣ ሰብ ካብ እንስሳ ንምፍላይ ተባሂሉ ዝወሃብ ኣይኮነን። እንታይ እዩ ዝብል ዘሎ እንተዘይበልኩም እመርፅ። ዝብሎ ስለዘለኒ እዩ። ሓደ ኣሃዳውነት ዘሰጥሙ ሰብኣይ ኣብ ሸራተን ኣብ ዝነበረ ኣኼባ ሙሁራት፣ ኣብ መንነት ካርዲ ናይ ሰባት በሄረሰባዊ መንነት ክሕተት የብሉን፤ ኢትዮጵያውነት ዝቃረን እዩ፤ ብጣዕሚ ይስከፍ ነይረ፤ ሎሚኳ ተሪፉ ተሓጊሶ እየ፤ እንትብሉ ሰሚዐ። ካብ ኣብ መሬት ዘሎ ሓቂ ዝረሓቐ ድሌትን ሃነቀውታን ብዘየገድኹ፣ ኦሮሞታይ፣ ትግረዋይ፣ ኣምሓራይ፣ ወዘተ፣ ከየበልካ ኢትዮጵያ ትበሃል ሃገር የላን፣ ስም ዘየብሉ ሰብ ስለዘየለ። ስለዚ ኣንቱም ንኢትዮጵያ ዘይትፈልጥዎን ክትፈልጥዎ እውን ዘይተክእሉን ንግዚኡ ብዝኹነ ዋዕባዕታ ትምክሕታዊ ኣረኣእያ ዘረሳሰኖ ኣብ ገለ ከባቢታት ብሄርን ብሄረሰባዊ መንነት ዘየብሉ ካርዲ መንነት ሂብኩም ክትኮኑ ትክእሉ ኢኹም። እንተ ንሓዋሩ ግን ሕገ መንግስታዊ መሰል ስለዝኹነ ዒደ ኣይስረዝን።

ንምጥቅላል ማዕርነታዊ ሓድነት ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ዘረጋገፀት፣ ፍልልያትን ብዙሕነት ከም ዉሁብ ፀጋ ዝተቐበለት፣ ነዚ ብዙሕነት ብረጉድ ኢኮኖሚያውን ማሕበራውን ገመድ ተኣሳሲራ ዝተወሃሃደት ኢትዮጵያ እናማዕበለት ክትከይድ ክንቃለስ ይግባእ። እንተዘየለ፣ ምስቶም ትማሊ ዝሰዓርናዮም ግናኹ ሎሚ እናገወዱ ብምዕባይ ኢትዮጵያ ብረቂቕነታ ተቐበሉ፣ ሓደ ህዝቢ (ህዝብታት ዘይኮነስ)፣ ሓደ ቋንቋ፣ ሓደ ባህሊ፣ ሓደ ታሪኽ ንዘለዎ ኢትዮጵያ ተቓለሱ እናበሉ ሕገ መንግስትና ንምፍራስ ለይትን ቐትርን ዝፅዕሩ ዘለዉ ትምክሕተኛታት ግንባር ፈጢርካ ህዝብታትን ሃገርን ምክኣድ እዩ ክኸውን። እዙይማ ፈጂሙ ኣይኹንን ይብሉታ ኣለዉ ህዝብታት ኢትዮጵያ።